Nummer VN2024-004795
Directie directie middelen en control

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders B&W

Voordracht voor de College vergadering van 16 april 2024

Portefeuille Deelnemingen (excl. AEB en Schiphol) (51)

Agendapunt B26

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met de Herijking deelnemingen 2024 en de afhandeling van moties en toezeggingen naar aanleiding van de AEB-raadsenquête.

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met het vaststellen van de bijgevoegde rapportage "Herijking deelnemingen 2024" en daarmee tot:

1.1 het aanhouden van de huidige deelnemingenportefeuille, met uitzondering van AEB waarvoor al eerder besloten is tot afstoten;

1.2 het opstellen van een 'engagement strategy', waarin het college aangeeft welke agenda het college heeft voor een actiever aandeelhouderschap;

1.3 het overnemen van de gedane aanbevelingen met betrekking tot de optimalisatie van deelnemingenportefeuille;

1.4 de bijgevoegde verdeling van beherend wethouders per deelneming.

2. In te stemmen met bijgaande raadsinformatiebrief over:

2.1 de uitkomsten van de Herijking deelnemingen 2024

2.2 de afhandeling van motie 2021/850 van raadslid Vink c.s. over aan de raad voorleggen of het instrument deelneming nog altijd wenselijk is door te toetsen op publiek belang en marktfalen. Met de Herijking deelnemingen 2024 heeft het college per deelneming het publiek belang en het aandeelhouderschap beoordeeld en waar nodig opnieuw verwoord. In overeenstemming met het denkkader verbonden partijen heeft het college ook de noodzaak van gemeentelijke betrokkenheid, zoals bij marktfalen, en het mogelijk gebruik van ander instrumentarium overwogen. Ook is een dwarskijksessie georganiseerd met experts op verschillende terreinen. Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.3 de afhandeling van motie 2021/866 van raadslid Nadif c.s. over het inrichten van een escalatieladder bij falende bedrijfsprocessen. In het verbonden partijenbeleid is een nieuw instrument opgenomen dat aangeeft dat de intensiteit van gemeentelijk beheer toeneemt, zodra het risico van de deelneming toeneemt. Bij de herijking deelnemingen 2024 is opnieuw een inschatting gemaakt van de impact en het risico van de deelnemingen en daaruit volgend een adequate intensiteit van beheer. Het college blijft dit instrument gebruiken in het deelnemingenbeheer. Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.4 de afhandeling van motie 2021/867 van raadslid Nadif c.s. over het operationaliseren van het publiek belang door aan te geven hoe gestuurd gaat worden, op basis van welke maatstaven gestuurd gaat worden en wie hiervoor verantwoordelijk is. In de Herijking deelnemingen 2024 is per deelneming aangegeven wat het publieke

belang is, hoe dat geoperationaliseerd is en hoe dat verbeterd kan worden. Ook is voor het deelnemingenbeheer aangegeven hoe de rolverdeling binnen het college is en welke wethouder bestuurlijk verantwoordelijk is per deelneming. Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.5 de afhandeling van motie 2021/871 van raadslid Boutkan c.s. over bij plannen voor verkoop van deelnemingen of aandelen in deelnemingen en/of fusies een Bezinningsclausule op te nemen voor College & Raad waarbij pas op de plaats wordt gemaakt voorafgaand aan het finale besluit tot verkoop. In het huidige beleid voor verbonden partijen is in lijn met deze motie vastgelegd dat een eventueel besluit tot afstoting van een deelneming voor wensen en bedenkingen wordt voorgelegd aan de raad. De herijking deelnemingen 2024 geeft geen aanleiding om deelnemingen te verkopen. AEB, waarvoor het verkoopproces loopt, is niet meegenomen in de herijking. Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.6 het afdoen van twee toezeggingen aan de commissie FKD op 29 september 2022 over het bij de herijking deelnemingen ingaan op de gemeentelijke invloed en over (falende) bedrijfsprocessen (TA2022-000858) en om informatie te geven over de scenario's die er zijn als deelnemingen een publieke functie niet meer uitvoeren (TA2022-000859).

Kernboodschap

Het college heeft de deelnemingen van de gemeente Amsterdam herijkt en besloten alle deelnemingen aan te houden, met uitzondering van die deelnemingen waarvoor al een verkoopproces loopt. Ook heeft het college ingestemd met het afdoen van moties naar aanleiding van de AEB-raadsenquête.

Bestuurlijke achtergrond

Herijking

Zoals vastgelegd in het beleidskader voor verbonden partijen voert het college van B&W iedere collegeperiode een herijking uit voor alle deelnemingen. Met de wisseling van een college kunnen immers de opvattingen over de aanwezigheid van een publiek belang en/of de keuze om dat belang door middel van een deelneming te laten behartigen veranderen. De laatste herijking dateert van 2015 (BD2015-002117).

AEB-raadsenquête

Op 7 december 2021 presenteerde de enquêtecommissie AEB haar eindrapport. Het college heeft op 10 december 2021 een inhoudelijke bestuurlijke reactie verzorgd voorafgaand aan de bespreking van het rapport op 16 december 2021 in de raadscommissie FED en op 22 december 2021 in de gemeenteraad.

Op 1 februari 2022 heeft het college besloten over de manier waarop het uitvoering geeft aan de aanbevelingen van de AEB-raadsenquête en de aangenomen moties (VN2022-002022).

Op 12 juli 2022 heeft het college de raad geïnformeerd over het vervolg op de aanbevelingen uit de raadsenquête (VN2022-021860).

Op 11 april 2023 heeft het college de raad geïnformeerd over de voortgang van het vervolg op de AEB-raadsenquête en het plan van aanpak van de herijking deelnemingen en het

afdoen van de nog openstaande moties vanuit de AEB-raadsenquête bij de Herijking deelnemingen (VN2023-010158).

Met de bijgevoegde raadinformatiebrief over de Herijking deelnemingen 2024 worden de resterende moties en toezeggingen naar aanleiding van de AEB-raadsenquête formeel afgedaan. De gemeente Amsterdam heeft lering getrokken uit de AEB-crisis en de daarop volgende raadsenquête. Deze heeft geleid tot nieuwe inzichten, beleid en beheer omtrent deelnemingen.

Bestuurlijke prioriteit

Het opvolgen van aanbevelingen en moties naar aanleiding van raadsenquêtes heeft bestuurlijke prioriteit.

Wettelijke grondslag

Gemeentewet, artikel 160, eerste lid, onder a: het college is bevoegd om het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren.

Gemeentewet, artikel 169: het college van burgemeester en wethouders en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de Gemeenteraad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur (lid 1); zij geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft (lid 2). Zij geven de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang (lid 3).

Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, Artikel 79 en 80.

Onderbouwing besluit

Ad 1) In te stemmen met het vaststellen van de bijgevoegde rapportage "Herijking deelnemingen 2024" en daarmee tot:
1.1 het aanhouden van de huidige deelnemingenportefeuille, met uitzondering van AEB waarvoor al eerder besloten is tot afstoten;
1.2 het opstellen van een 'engagement strategy', waarin het college aangeeft welke agenda het college heeft voor een actiever aandeelhouderschap.
1.3 het overnemen van de gedane aanbevelingen met betrekking tot de optimalisatie van deelnemingenportefeuille;
1.4 de bijgevoegde verdeling van beherend wethouders per deelneming.

Het college voert iedere collegeperiode een onderzoek uit naar de deelnemingen. Daarin wordt onderzocht in hoeverre de publieke doelen van de deelnemingen nog actueel zijn en of de gemeente – om die doelen te behalen – nog aandeelhouder moet zijn. Bij deze herijking is ook onderzocht hoe het aandeelhouderschap beter ingezet kan worden voor de maatschappelijke uitdagingen van Amsterdam.

De belangrijkste hoofdconclusie die uit deze herijking volgt, is dat het college alle deelnemingen – afgezien van AEB waarover eerder al is besloten – aan wil houden. Het grootste deel van de deelnemingen die de gemeente heeft draagt bij aan één of meerdere publieke belangen van de stad en is nodig om de doelen van het college te bereiken. Voor een klein deel van de deelnemingen is dit in mindere mate het geval, maar is al besloten

om op een afgesproken termijn uit te treden of naar een andere structuur te kijken (Clipper, LSFA en ODE).

De belangrijkste aanbeveling is dat het college als actief aandeelhouder een *engagement strategy* opstelt om duidelijk te verwoorden welke standaarden de gemeente zelf hanteert en wenst van deelnemingen ten aanzien van zaken, zoals financiën (inclusief beloningen), governance, klimaat, arbeidsomstandigheden, ketenverantwoordelijkheid en brede welvaart.

Voor de meeste deelnemingen worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan om het beheer te optimaliseren. Deze zijn bijgevoegd in een overzicht met conclusies per deelneming. Een ander bijlage geeft meer in detail de analyse per deelneming weer.

Verder is bij de herijking deelnemingen opnieuw een inschatting gemaakt van de impact en het risico van de deelnemingen, waaruit een adequate intensiteit van beheer volgt. Deze treft u bijgevoegd. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een dwarskijksessie, waarin de voorlopige resultaten door experts tegen het licht zijn gehouden. Ook deze treft u bijgevoegd. Tenslotte treft u een bijlage met een actualisatie van de eindverantwoordelijk wethouders per deelneming.

Ad 2) In te stemmen met bijgaande raadsinformatiebrief over:

2.1 De uitkomsten van de Herijking deelnemingen 2024. Hiermee wordt de raad geïnformeerd over de bij beslispunt 1 genoemde uitkomsten van de herijking en in de gelegenheid gesteld deze te bespreken.

2.2. De afhandeling van motie 2021/850 van raadslid Vink c.s. over aan de raad voorleggen of het instrument deelneming nog altijd wenselijk is door te toetsen op publiek belang en marktfalen. De strekking van deze motie is om bij herijkingen van gemeentelijke deelnemingen te toetsen op criteria van publiek belang en marktfalen, het eventuele publieke belang expliciet te formuleren en operationaliseren en het daarbij betrekken van deskundigen.

Het college heeft met de Herijking deelnemingen 2024 per deelneming het publiek belang en de wenselijkheid van het aandeelhouderschap beoordeeld. Daarbij heeft het college conform het denkkader verbonden partijen ook de noodzaak van gemeentelijke betrokkenheid, zoals bij marktfalen, en het mogelijk gebruik van ander instrumentarium overwogen. Waar nodig is het publiek belang opnieuw verwoord. Bij deze herijking is bijzondere aandacht gegaan naar de wijze waarop er binnen de gemeente wordt samengewerkt tussen de verschillende beleidsbelangen en het samenspel tussen de diverse instrumenten. Tevens heeft het college een dwarskijksessie georganiseerd met experts op verschillende terreinen. Het heeft per deelneming tot conclusies en aanbevelingen geleid, waarmee het college de komende periode aan de slag gaat.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.3 De afhandeling van motie 2021/866 van raadslid Nadif c.s. over het inrichten van een escalatieladder bij falende bedrijfsprocessen.
De strekking van deze motie is dat er een escalatieladder of een ander instrument is dat aangeeft dat de intensiteit van gemeentelijk beheer toeneemt, zodra het risico van een deelneming toeneemt. In het verbonden partijenbeleid is een nieuw instrument

opgenomen dat aangeeft dat de intensiteit van gemeentelijk beheer toeneemt, zodra het risico van de deelneming toeneemt. Bij de herijking deelnemingen 2024 is opnieuw een inschatting gemaakt van de impact en het risico van de deelnemingen en daaruit volgend een adequate intensiteit van beheer. Indien nodig kan deze inschatting tussentijds bijgesteld worden, om bijvoorbeeld in het geval van falende bedrijfsprocessen tot een

grotere gemeentelijke betrokkenheid te komen. Het college blijft dit instrument gebruiken in het deelnemingenbeheer.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.4 De afhandeling van motie 2021/867 van raadslid Nadif c.s. over het operationaliseren van het publiek belang door aan te geven hoe gestuurd gaat worden, op basis van welke maatstaven gestuurd gaat worden en wie hiervoor verantwoordelijk is.
De strekking van deze motie is om – naast het expliciteren van het publieke belang van iedere deelneming, het operationaliseren met maatstaven en aan te geven wie hiervoor verantwoordelijk is – ook te rapporteren aan de raad wanneer er beslissingen gemaakt moeten worden die in strijd zijn met het publieke belangen hoe hierop gereageerd zal worden met ruimte voorde raad om hierop input te geven.

In de Herijking deelnemingen 2024 is per deelneming aangegeven wat het publieke belang is, hoe dat geoperationaliseerd is en hoe dat verbeterd kan worden. Tevens is voor het deelnemingenbeheer aangegeven hoe de rolverdeling binnen het college is en per deelneming welke wethouder bestuurlijk verantwoordelijk. De strekking van de motie is in lijn met het informatieprotocol van het nieuwe deelnemingenbeleid, de Nota verbonden partijen 2021. Het college rapporteert altijd wanneer er een wijziging van beleid of plannen aan de orde is bij een deelnemingen en hoe het college hierop heeft of gaat reageren.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.5 De afhandeling van motie 2021/871 van raadslid Boutkan c.s. over bij plannen voor verkoop van deelnemingen of aandelen in deelnemingen en/of fusies een Bezinningsclausule op te nemen voor College & Raad waarbij pas op de plaats wordt gemaakt voorafgaand aan het finale besluit tot verkoop.
De strekking van de motie is om bij plannen voor verkoop van deelnemingen een bezinningsclausule op het nemen voor het gemeentebestuur voorafgaand aan het finale besluit tot verkoop.

In de Nota verbonden partijen 2021 is vastgelegd dat een eventueel besluit tot afstoting van een deelneming (tweemaal) voor wensen en bedenkingen wordt voorgelegd aan de raad. Er is – in lijn met deze motie - dus sprake van een getrapte besluitvorming (principebesluit, go-besluit en definitief besluit). Er is sprake van een lange "bezinningsperiode" waarin de gevolgen voor het publieke belang en de alternatieven worden onderzocht. Daarbij heeft de raad (altijd) de mogelijkheid om een second opinion uit te laten voeren.

De herijking deelnemingen 2024 geeft geen aanleiding om deelnemingen te verkopen, afgezien van het AEB waarover reeds besloten is. Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2.6 het afdoen van twee toezeggingen aan de commissie FKD op 29 september 2022 over het bij de herijking deelnemingen ingaan op de gemeentelijke invloed en

over (falende) bedrijfsprocessen (TA2022-000858) en om informatie te geven over de scenario's die er zijn als deelnemingen een publieke functie niet meer uitvoeren (TA2022-000859).
In de herijking deelnemingen 2024 is per deelneming aangegeven wat het publieke belang is en hoe dat geoperationaliseerd en verbeterd kan worden. In het verbonden partijenbeleid is het (bij motie 2021/866 genoemde) impact-risico instrument toegevoegd. De gemeente heeft risicomanagement als onderwerp actief laten agenderen op de aandeelhoudersvergaderingen. Ten aanzien van de tweede toezegging wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van het beleidskader verbonden partijen, dat ingaat op de scenario's bij afstoting en de aandachtspunten bij de financiële en juridische afwikkeling.

Participatie

Niet van toepassing

Financiële onderbouwing

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de besluitenlijst. De gemeenteraad wordt geïnformeerd via de bijgevoegde raadsinformatiebrief.

Buiten de gemeente

Niet van toepassing.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-021556	850.21.Motie Vink c.s. AEB herijking deelnemingen.pdf (pdf)
AD2024-021557	866.21.Motie Nadif c.s. inrichten van een escalatieladder bij falende bedrijfsprocessen.pdf (pdf)
AD2024-021558	867.21.Motie Nadif c.s. publiek belang en strategische bedrijfsprocessen.pdf (pdf)
AD2024-021559	871.21.Motie Boutkan c.s. Bezint eer ge begint bij verkoop deelnemingen.pdf (pdf)
AD2024-020855	Advies (pdf)
AD2024-022631	B - 26 Getekende brief VN2024-004795.pdf (pdf)
AD2024-020839	Bijlage - Herijking Deelnemingen - v2.0.docx (msw12)
AD2024-020365	Bijlage - TER ONDERTEKENING - Raadsinformatiebrief.docx (msw12)
AD2024-020366	Bijlage 1 - Conclusies alle deelnemingen.docx (msw12)
AD2024-020367	Bijlage 2 - Impact risico model.docx (msw12)
AD2024-020368	Bijlage 3 - Dwarskijksessie met experts.docx (msw12)
AD2024-020369	Bijlage 4 - Fiches alle deelnemingen.docx (msw12)
AD2024-020370	Bijlage 5 - Beherend wethouders.docx (msw12)
AD2024-019822	College van B&W Voordracht (pdf)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Informatie niet beschikbaar

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten